Πολύ πρόσφατα, ο χρηματοπιστωτικός κόσμος συγκλονίστηκε από τις τελευταίες αποκαλύψεις σχετικά με τα φορολογικά κόλπα που χρησιμοποιούνται σε όλο τον κόσμο από εταιρείες και κροίσους. Οι διαρροές, οι οποίες περιλαμβάνουν 13,4 εκατομμύρια έγγραφα, τα «Paradise Papers» οπως έγιναν γνωστά, αποτέλεσαν προϊόν διεθνούς ερευνητικής κοινοπραξίας, συμπεριλαμβανομένων δημοσιογράφων από την γερμανική Süddeutsche Zeitung.

Οι αποκαλυφθείσες περιπτώσεις είναι παρόμοιες με εκείνες που αποκαλύφθηκαν στην προηγούμενη διαρροή, τα «Panama Papers», τα οποία προκάλεσαν παγκόσμια αγανάκτηση πέρυσι. Τα στοιχεία περιγράφουν πώς οι πλούσιοι και οι κροίσοι, διεθνείς αστέρες και εταιρείες προσπαθούν να αποφύγουν την πληρωμή φόρων στις χώρες καταγωγής τους.

Είναι ένα παιχνίδι για τους πλούσιους. Οι παίκτες είναι συνήθως πολυεθνικές εταιρίες που επιδιώκουν να μειώσουν το φορολογικό τους κόστος χρησιμοποιώντας περίπλοκες δομές. Ο τεχνολογικός γίγαντας της Apple για άλλη μια φορά κατηγορείται για «κατεργαριά», όπως και ο κολοσσός αθλητικών ειδών της Nike. Οι συνεργοί είναι επίσης σε μεγάλο βαθμό οι ίδιοι. Οι εν λόγω συμφωνίες αφορούν πάντοτε φορολογικούς παραδείσους, όπως τα νησιά των Βερμούδων, βρετανικές κτήσεις όπως η νήσος Μαν ή το Τζέρσεϊ, καθώς και ευρωπαϊκά κράτη όπως η Ολλανδία, το Λουξεμβούργο και η Ιρλανδία. Τα ερωτήματα είναι επίσης τα ίδια με αυτά που προκύπτουν μετά από κάθε νέα ανάλογη διαρροή: Πώς μπορούμε να συνεχίσουμε να ανεχόμαστε αυτή την κατάσταση με τα ανοιχτά φορολογικά «παραθυράκια»; Και γιατί επιτρέπεται στα κράτη μέλη της ΕΕ να εξαπατούν τους εταίρους τους στερώντας τους φορολογικά έσοδα;

Είναι αλήθεια πως πολλές χώρες έχουν ενώσει τις δυνάμεις τους για την εξάλειψη των φορολογικών «παραθύρων». Αλλά είναι επίσης αλήθεια ότι το κλείσιμο όλων των

παραθύρων που υπάρχουν είναι μια πολύπλοκλη διαδικασία με τα οικονομικά συμφέροντα των εμπλεκόμενων χωρών να είναι εξαιρετικά αποκλίνοντα για να ικανοποιηθούν όλοι. Υπάρχουν - είναι γεγονός - κάποιες θετικές εξελίξεις. Η συνεργασία μεταξύ των φορολογικών αρχών δεκάδων χωρών πραγματοποιείται τώρα σε πολλαπλά επίπεδα. Για παράδειγμα, οι μεγαλύτερες βιομηχανικές και ανεπτυγμένες χώρες συνεργάζονται στο πλαίσιο της G20 για τη λεγόμενη πρωτοβουλία «Διάβρωση της φορολογικής βάσης και μεταφορά κερδών» (Base Erosion Profit Shifting - BEPS). Οι συμμετέχουσες χώρες πρέπει να παρέχουν αυτόματα δημοσιονομικές πληροφορίες στους εταίρους στο πλαίσιο της BEPS. Ο κανονισμός τέθηκε σε ισχύ από τον Σεπτέμβριο, ενώ 50 χώρες έχουν ήδη προσχωρήσει και 50 άλλες σχεδιάζουν να το πράξουν.

Όπως αναφέρει το Spiegel σε δημοσίευμά του, με τις διεθνείς συμφωνίες επιχειρείται να καταστεί δυσχερέστερη για τις εταιρείες η μεταφορά των κερδών από τη μια χώρα στην άλλη, σε μια προσπάθεια να πληρώσουν το χαμηλότερο δυνατό φορολογικό συντελεστή. Το πιο δημοφιλές «όχημα» για να γίνει κάτι τέτοιο είναι τα φουσκωμένα «τέλη διαχείρισης» και αμοιβές αδειών εκμετάλλευσης της φίρμας μεταξύ των θυγατρικών. Δημιουργήθηκε επίσης διεθνές μητρώο των ιδιοκτητών εταιρειών, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που συμμετέχουν σε μοντέλα εξοικονόμησης φόρων.

Όμως ενδειτικό των αλληλοσυγκρουόμενων συμφερόντων μεταξύ των χωρών είναι πως το Βερολίνο (σημ: πάνω από 1.000 Γερμανοί βρίσκονται στα Paradise Papers) αρχικά θέλησε να απαριθμήσει όλες τις εταιρείες και τα άτομα που επωφελήθηκαν από τις δομές φοροαποφυγής. Αλλά η πρόταση για ένα τέτοιο διευρυμένο μητρώο μπλοκαρίστηκε από τη Βρετανία και την Ολλανδία. Αδιέξοδο επίσης έχει επέλθει και στο ζήτημα ενός καθολικού ελάχιστου συντελεστή εταιρικού φόρου στην ΕΕ. Οι ελάχιστοι αυτοί συντελεστές έχουν συμφωνηθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση για παράδειγμα στον φόρο καπνού και τον ΦΠΑ. Και στις δύο περιπτώσεις, οι φόροι που εισπράττονται από τα κράτη μέλη της ΕΕ δεν πρέπει να πέσουν κάτω από ένα προκαθορισμένο επίπεδο. Ωστόσο, χώρες όπως η Μάλτα, για παράδειγμα, εμποδίζουν την εισαγωγή ενός ελάχιστου συντελεστή εταιρικού φόρου. Η Μάλτα είναι γνωστή για την προσπάθεια της (σε μεγάλο βαθμό επιτυχημένη) να δελεάσει τους ιδιοκτήτες εταιρειών να εγκαταστήσουν την έδρα τους στο νησί. Αν το κάνουν, τα κέρδη έως 5 εκατομμυρίων ευρώ ετησίως φορολογούνται μόνο με συντελεστή 15%. Οτιδήποτε παραπάνω είναι δωρεάν. Μια άλλη πρωτοβουλία διαφάνειας έχει μέχρι τώρα «φρεναρισθεί» από τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία.

Ένας άλλος τρόπος για να περιοριστούν οι φορολογικοί παράδεισοι είναι ο ανταγωνισμός. Αλλά αυτή η επιλογή δεν είναι ρεαλιστική για τις μεγαλύτερες οικονομίες. Για χώρες με σχεδόν ανύπαρκτη βιομηχανία όπως η Μάλτα και η Κύπρος, σε ένα παγκοσμιοποιημένο οικονομικό περιβάλλον, αξίζει τον κόπο να προσελκύσουν ξένα κεφάλαια με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές. Από την άλλη οι βιομηχανικές χώρες θα έπρεπε να

προσφέρουν και στις εγχώριες εταιρείες τους χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές όπως για τις ξένες, πράγμα που σημαίνει ότι θα χάσουν περισσότερα έσοδα από ό, τι θα κερδίσουν.

Η μάχη ενάντια στα φορολογικά «παράθυρα» γίνεται ακόμη πιο δύσκολη από το γεγονός, ότι η μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου, οι ΗΠΑ, είναι μάλλον αντίθετη όταν πρόκειται για την καταπολέμηση των φορολογικών παραδείσων. Η πολιτεία του Ντέλαγουέαρ προσφέρει ένα «σπίτι» σε εκατοντάδες χιλιάδες εικονικές εταιρίες (shell companies). Η κυβέρνηση των ΗΠΑ - είτε Δημοκρατική είτε Ρεπουμπλικανική - είναι επίσης μάλλον επιεικής όταν πρόκειται για πολυεθνικές (εξ Αμερικής) που αποφεύγουν την εφορία, παρά το γεγονός ότι οι ίδιες οι ΗΠΑ πέφτουν θύματα των κόλπων που χρησιμοποιούν εταιρείες όπως η Google, η Apple, η Amazon κ.ά.

Το παγκόσμιο φορολογικό δόγμα έχει ως βάση ότι οι φόροι πρέπει να εισπράττονται στη χώρα όπου παράγονται τα προϊόντα. Αλλά εδώ και δεκαετίες, ο φορολογικός νόμος των ΗΠΑ διατήρησε ένα «παραθυράκι» για τις αμερικανικές εταιρείες. Επιτρέπεται η έδραση της πνευματικής τους ιδιοκτησίας σε άλλες χώρες, μέσω θυγατρικών. Οι θυγατρικές αυτές φορολογούνται στις χώρες στις οποίες εδρεύουν. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Apple, όπως αναφέρει η νέα διαρροή εγγράφων, δεν αποφάσισε να πληρώσει τους φόρους επί των κερδών της στις ΗΠΑ μόλις έκλεισε το ιρλανδικό «παραθυράκι», που είχε. Η εταιρεία πήγε να ψάξει για φορολογικούς παραδείσους που θα μπορούσαν να της προσφέρουν ένα νέο «σπίτι». Γιατί η κυβέρνηση των ΗΠΑ το επιτρέπει; Πόσο μάλλον όταν οι εξαιρετικά καινοτόμες εταιρείες αποδείχτηκαν τελικά υπερκερδοφόρες; Γιατί οι αμερικανικές φορολογικές αρχές δεν απέσυραν το «παραθυράκι». Η κυβέρνηση των ΗΠΑ - καθώς έχει αυτή τη δυνατότητα - το θεωρούσε πάντοτε ως ένα είδος εξαγωγικής επιδότησης για τις εγχώριες εταιρείες. Για την Ουάσιγκτον, η επιρροή των αμερικανικών εταιρειών στο εξωτερικό σε αρκετές περιπτώσεις είναι πιο σημαντική από την απώλεια δισεκατομμυρίων φορολογικών εσόδων.

Είναι, λοιπόν, μάταιη η καταπολέμηση των φορολογικών παραδείσων; ‘Οχι απαραίτητα, αλλά είναι μια επίπονη και πολύπλοκη διαδικασία που σε καμία περίπτωση, ακόμη κι αν το επιθυμούν ισχυροί παίκτες της διεθνούς κοινότητας, δεν παράγει γρήγορα αποτελέσματα. Όταν μάλιστα δεν υπάρχει η συναίνεση μεγάλων οικονομιών του κόσμου τα πράγματα γίνονται ακόμη πιο δύσκολα.

Tvxs.gr